

Sygn. akt: I Cgg 8/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2018 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Łucja Oleksy-Miszczyk
Protokolant:	Igor Ekert

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2018 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa L. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w K.

o naprawienie szkody

- zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz powoda L. K. kwotę 470.751 (czterysta siedemdziesiąt tysięcy siedemset pięćdziesiąt jeden) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 21 kwietnia 2017 roku;
- zobowiązuje pozwaną do dokonania rozbiórki budynku mieszkalnego i budynku gospodarczego położonego w R. przy ulicy (...) na nieruchomości opisanej w księdze wieczystej Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej (...) w terminie 5 (pięciu) lat od uprawomocnienia się wyroku;
- w pozostałej części postępowanie umarza;
- zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 10.817 (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 27.817,43 (dwadzieścia siedem tysięcy osiemset siedemnaście 43/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Łucja Oleksy-Miszczyk

Sygnatura akt I Cgg 8/17

UZASADNIENIE

Powód wniósł o zobowiązanie pozwanej (...) Spółki z o.o. w K. do naprawy szkód górniczych w stanowiącej jego własność nieruchomości przy ul. (...) w R. poprzez wypłatę jednorazowego odszkodowania za budynek mieszkalny w kwocie 460.000,- zł, nawierzchnię z płyt ażurowych 5.000,- zł oraz budynek gospodarczy w kwocie 35.000,- zł, ewentualnie o nakazanie rektyfikacji budynku mieszkalnego, wykonania remontu po rektyfikacji, remontu budynku gospodarczego oraz nawierzchni, a następnie zabezpieczenie nieruchomości przed dalszymi negatywnymi wpływami eksploatacji. W sytuacji zasądzenia jednorazowego odszkodowania powód domagał się również nakazania pozwanej dokonania rozbiórki budynku mieszkalnego i gospodarczego w terminie 5 lat od uprawomocnienia się wyroku. W

uzasadnieniu powód podał, że nieruchomość położona jest w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej prowadzonej przez (...). Toczyło się już w przeszłości postępowanie cywilne dotyczące naprawienia szkód w nieruchomości, zakończone oddaleniem powództwa z powodu przedawnienia. Od czasu zakończenia postępowania pojawiły się nowe szkody – pogłębieniu uległo wychylenie budynku, pojawiły się też spękania stropów i ścian. W 2013r. (już po zakończeniu poprzedniego postępowania) pozwana przeprowadziła u powoda remont w zakresie spękania stropów i ścian. Przechył budynku ciągle jednak postępuje, a spękania ujawniają się na nowo.

Pismem z dnia 22 listopada 2017r. strona powodowa zmodyfikowała żądanie w ten sposób, że wniosła o zasądzenie odszkodowania za budynek mieszkalny w kwocie 461.546,- zł oraz w kwocie 9.205,- zł za budynek gospodarczy i cofnęła powództwo w części dotyczącej żądania odszkodowania za nawierzchnie z płyt ażurowych. Jednocześnie podtrzymała żądanie w zakresie żądania rozbiórki budynków (k. 163). Pismem z dnia 17 marca 2018r. powód rozszerzył powództwo wnosząc o zasądzenie od w/w kwot odsetek od dnia złożenia pozwu (k. 218).

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa powołując się na zarzut przedawnienia. Niezależnie od tego zakwestionowała wysokość roszczenia. Na rozprawie w dniu 6 lipca 2017r. wniosła o odrzucenie pozwu.

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2017 r. odmówiono odrzucenia pozwu.

Na wniosek stron postanowieniem z dnia 10 maja 2018r. oznaczono stroną pozwaną (...) SA z siedzibą w K. (k. 238).

Sąd ustalił co następuje:

Powód jest właścicielem nieruchomości położonej w R. przy ul. (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym i gospodarczym. Zabudowania pochodzą z początku XX w. Budynek mieszkalny jest zblźniony z budynkiem mieszkalnym umiejscowionym na sąsiedniej posesji. Nieruchomość znajduje się na terenie objętym wpływami ruchu zakładów górniczych pozwanej i jej poprzedników prawnych. Eksploatacja w rejonie nieruchomości powoda prowadzona jest co najmniej od lat 50 –tych XX w.

W tut. Sądzie pod sygnaturą I Cgg8/11 toczyła się już sprawa o naprawienie szkody wyrządzonej ruchem zakładu górniczego w nieruchomości powoda. Pozew złożony został w 2011 roku. Opisana w nim szkoda polegała na wychyleniu budynku, uszkodzeniu stolarki okiennej i drzwiowej, deformacji rynien i połaci dachowej, spękaniu ścian, posadzek i sufitów oraz spękaniu kominów. Wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2012r. powództwo zostało oddalone z uwagi na przedawnienie roszczenia. Sąd przy tym przyjął, że trzyletni termin przedawnienia obowiązujący wówczas dla tego rodzaju roszczeń rozpoczął bieg w roku 2006, a upłynął w roku 2009. Apelacja od powyższego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 lutego 2013r., z tym że Sąd Apelacyjny uznał, że termin przedawnienia upłynął najpóźniej w roku 2007. Podkreślono przy tym, że termin przedawnienia biegnie od daty kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie, tj. od chwili kiedy ujawniła się ona w taki sposób, że stała się widoczna, nie zaś od chwili kiedy szkoda przestała postępować.

W roku 2013 pozwana dokonywała napraw na nieruchomości powoda. Naprawy obejmowały spękania ścian i stropu w budynku mieszkalnym oraz spękania w budynku gospodarczym.

Ostatnie eksploatacje w rejonie nieruchomości powoda prowadzone były w latach 2007-2017 w pokładzie (...), w latach 2010 do 2014 w pokładzie (...) i 2015-2016 w pokładzie (...). Eksploatacja prowadzona w pokładzie (...) nie miała wpływu na stan budynku powoda, natomiast wpływ taki miały prowadzone w pokładach (...) i (...). Skutki eksploatacji prowadzonej w pokładzie (...) ujawniały się do 2016r., a skutki eksploatacji w pokładzie (...) będą ujawniały się do 2019r. Na skutek eksploatacji w tych dwóch pokładach od 1 stycznia 2012r. budynek obniżył się o 826 mm, jego pochylenie uległo zmianie wynoszącej 13,24mm/m, teren podlegał dodatnim (rozciągającym) odkształceniom poziomym, których maksymalna wartość wynosiła 0,36 mm. Teren przestał się deformować w lipcu 2016r.

Deformacje płyt chodnikowych i nawierzchni z płyt ażurowych nie mają charakteru szkód górniczych.

Pochylenie budynków występowało już w roku 2011. tj. w czasie kiedy powód wniósł pozew w sprawie I Cgg 8/11. Dalsza eksploatacja spowodowała jednak dalsze wychylenie obiektów.

Obecnie istniejące spękania ścian i stropów w budynku mieszkalnym oraz spękania w budynku gospodarczym ujawniły się jako następstwo eksploatacji górniczej po 2013r. tj. po dokonaniu napraw przez pozwaną. Uszkodzeniu uległa również stolarka okienna i drzwiowa. Uszkodzenia te istniały już przed 2012 rokiem (nie były przedmiotem naprawy w roku 2013), zaś po 1 stycznia 2012 r. powstały szczeliny między oknem i murem budynku, co jest wynikiem prowadzonej w tym okresie eksploatacji. Pochylenia podłóg i posadzek również istniało już przed 2012r. i nie było przedmiotem napraw w roku 2013. Mają bezpośredni związek z działalnością górniczą i postępującym na jej skutek wychyleniem obiektu i deformacją terenu. Poszczególne punkty budynku pochylały się od 2011r. w różnym stopniu co miało wpływ na obciążenie elementów konstrukcji budynku i miało wpływ na ich pękanie. Średnie pochylenie budynku wynosi w chwili obecnej 29, 5 %, a zatem jest tak duże, że zagraża bezpieczeństwu użytkowania budynku. Jest to wychylenie niedopuszczalne i konieczne jest jego usunięcie. Koszty rektyfikacji i usunięcia uszkodzeń w postaci spękań ścian i sufitów oraz naprawa instalacji grzewczych i sanitarnych wynosiłyby orientacyjne około 350-400 tys. złotych, przy czym naprawa taka wymagałaby sporządzenia odrębnej ekspertyzy co do warunków wykonania rektyfikacji i jej dokładnych kosztów. Z uwagi na aktualną wartość techniczną budynku, która na skutek naturalnego zużycia oraz na skutek wychylenia innych szkód górniczych wynosi około 340.000 zł rektyfikacja nie jest uzasadniona ekonomicznie. Wartość odtworzeniowa budynku, przy uwzględnieniu jego aktualnego stopnia z użycia z wyłączeniem następstw eksploatacji górniczej wynosi 461.546 zł.

Budynek gospodarczy jest wychylony 45 mm/m, występują w nim również spękania murów, wylewki i stropu. Znaczna część tych szkód powstała po 2011r. Remont tego budynku jest ekonomicznie nieuzasadniony albowiem jego wartość techniczna jest już zerowa, a koszty rektyfikacji i napraw oscylowałyby w granicach około 158 tys. złotych. Budynek ma jednak w dalszym ciągu wartość funkcjonalną tzn. nadal jest wykorzystywany zgodnie ze swoim przeznaczeniem. Szkoda obejmująca utratę wartości budynku w związku z jego wychyleniem zamyka się kwotą 9.205,- zł.

Strony przed wytoczeniem powództwa wyczerpały tryb postępowania ugodowego.

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wydruk z księgi wieczystej nieruchomości k.8 korespondencję przedprocesową stron k. 13, 34, ugodę z dnia 13 października 2013r. k. 14, akta I Cgg 8/11 tut. Sądu oraz opinię biegłego z zakresu szkód górniczych k. 74 , opinię uzupełniając k. 179, ustne wyjaśnienia do opinii k. 238. Strony nie kwestionowały wiarygodności powołanych dowodów poza zastrzeżeniami złożonymi przez pozwaną do opinii biegłego. Biegły w opinii uzupełniającej i w ustnych wyjaśnieniach do opinii złożonych na rozprawie w dniu 10 maja 2018r. szczegółowo ustosunkował się do zarzutów pozwanej, wyjaśnił i uzasadnił swoje stanowisko, przy czym wyjaśnienia te były jasne, przekonujące i wskazywały na błędne założenia jakie strona pozwana przyjęła formułując swoje zarzuty. W tej sytuacji Sąd uznał opinię biegłego za wiarygodną i rzetelną, a w konsekwencji oparł na niej ustalenia faktyczne.

Sąd zważył co następuje:

W pozwie złożonym w roku 2011 i zarejestrowanym pod sygnaturą I Cgg 8/11 powód domagał się naprawienia szkód, które – jak ostatecznie ustalił Sąd orzekający w tamtej sprawie – ujawniły się do 2004r. i co do których termin przedawnienia upłynął najpóźniej w roku 2007. Oczywistym jest, że szkody te musiały być wynikiem zdarzeń jakie miały miejsce przed ich ujawnieniem się tj. przed rokiem 2004.

W niniejszym postępowaniu powód domaga się naprawy innych, dalszych szkód spowodowanych negatywnym oddziaływaniem eksploatacji górniczej na jego nieruchomość. Zdarzeniami, które spowodowały te szkody były eksploatacje prowadzone w latach 2007-2017 w pokładzie (...) i w latach 2010 do 2014 w pokładzie (...), chodzi więc o zdarzenia i szkody inne niż objęte postępowaniem w sprawie I Cgg 8/11, co czyni niezasadnym zarzut powagi rzeczy osądzonej zgłoszony przez pozwaną w ramach wniosku o odrzucenie pozwu, nie zachodzi bowiem pomiędzy sprawą niniejszą, a sprawą I Cgg 8/11 tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Eksploatacje będące źródłem szkody objętej niniejszym postępowaniem powadzone były od roku 2007 do roku 2017 (2007-2017 i 2010-2014). W orzecznictwie utrwalił się pogląd, że do spraw o naprawienie szkód górniczych wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę miało miejsce przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013r. , sygn. III CZP 75/13), w konsekwencji przepisy obecnie obowiązującej ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011r. stosuje się do spraw, w których zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło po tej dacie. Jednoznaczne i precyzyjne określenie daty zdarzenia powodującego szkodę w przypadku negatywnych oddziaływań eksploatacji górniczej, o ile szkoda nie jest wynikiem wstrząsu górniczego, jest częstokroć niemożliwe. Szkody związane z deformacją terenu, wychylaniem się i pękaniem budynków, o ile nie są skutkiem jednorazowych wstrząsów, następują zazwyczaj na skutek rozciągniętych w czasie działań. Niemniej jednak każda eksploatacja górnicza prowadzona przez przedsiębiorcę górniczego w określonym okresie i w określonych pokładach, zazwyczaj na podstawie z góry założonego planu wydobycia, powinna być traktowana zdaniem Sądu jako odrębne zdarzenie stanowiące odrębne źródło szkody. Zważywszy na to, że obie eksploatacje będące źródłem szkody w nieruchomości powoda zakończyły się po 1 stycznia 2012r. i po tej dacie ujawniły się negatywne skutki tych eksploatacji, przy jednoczesnym braku jakichkolwiek przesłanek do przyjęcia, iż szkoda spowodowana została zdarzeniami jakie miały miejsce przed tą datą Sąd uznał, że zastosowanie w niniejszej sprawie mają przepisy Prawa geologicznego i górniczego z 9 czerwca 2011r.

Przepis art. 144 stanowi, iż ustawy Prawo geologiczne i górnicze właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, który jest prowadzony zgodnie z ustawą. Może on jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody, na zasadach określonych ustawą. Zgodnie z art. 145 p.g.g. jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Zasada wyrażoną w art. 363 § 1 k.c. jest, iż naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże, gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Pozwana nie kwestionowała związku między szkodami ujawnionymi w nieruchomości powoda, a działalnością górniczą, podniosła natomiast zarzut przedawnienia, powołując się na wieloletnią eksploatację prowadzoną w rejonie nieruchomości powoda, a także na utrwalone w judykaturze poglądy nakazujące liczyć termin przedawnienia od chwili kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie, a nie od chwili kiedy zdał sobie sprawę z jej rozmiarów i trwałości, ani też od momentu uspokojenia górotworu. Wywody powanej na gruncie stanu faktycznego ustalonego w niniejszej sprawie okazały się nietrafne.

Zgodnie z art. 149 p.g.g. roszczenia określone w art. 144 i nast. tej ustawy przedawniają się z upływem pięciu lat od dowiedzenia się o szkodzie. Pojęcie szkody ciągłej, do której to konstrukcji odwołuje się pozwana, można stosować tylko w sytuacji kiedy pojawienie się szkody i późniejsze jej dalsze pogłębianie się jest następstwem tego samego zdarzenia. Jak już wskazano wyżej określenie tego zdarzenia w przypadku negatywnych oddziaływań ruchu zakładu górniczego jest zazwyczaj trudne, a czasem wręcz niemożliwe. Postępowanie dowodowe wykazało jednak jednoznacznie, że szkody będące przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie są następstwem dwóch eksploatacji prowadzonych w latach 2007-2017 w pokładzie (...) i w latach 2010 do 2014 w pokładzie (...) i nie pozostają w żadnym bezpośrednim związku z wcześniejszą działalnością górniczą pozwanej i jej poprzedników.

Szkody będące przedmiotem niniejszego postępowania ujawniły się po 1 stycznia 2012r., pozew zaś wniesiony został 21 kwietnia 2017r. Ustalenie, iż szkody ujawniły się po 1 stycznia 2012r. nie oznacza że wszystkie ujawniły się w tym samym czasie, ani że w pierwszych miesiącach 2012r. wszystkie, czy choćby niektóre z nich posunęły się już tak daleko, że były zauważalne dla powoda. Podkreślenia wymaga, że rozważania te dotyczą przede wszystkim dalszego wychylania się budynków, które dla osób stale w budynku przebywających jest trudno zauważalne, tym bardziej że budynek już wcześniej był wychylony. Strona pozwana nie wykazała, że powód dowiedział się o dalszym wychylaniu się obiektów na nieruchomości w okresie przekraczającym pięć lat od złożenia pozwu, co przy podniesieniu zarzutu

przedawnienia było jej obowiązkiem zgodnie z art. 6 k.c. Zarzut należało zatem uznać za nieuzasadniony. Uszkodzenia w postaci spękania ścian, sufitów i podłóg ujawniły się dopiero po remoncie przeprowadzonym w roku 2013 przez pozwaną, a więc biorąc pod uwagę datę złożenia pozwu nie można ich uznać za przedawnione.

Aktualny stan techniczny budynku na skutek szkód górniczych jest tego rodzaju, że zagraża bezpieczeństwu jego użytkowników. Wychylenie przekroczyło dopuszczalne normy, a w związku z odkształceniami terenu i wiążącymi się z tym obciążeniami popękały elementy konstrukcji budynku. Tak daleko idąca dewastacja spowodowała, że budynek nie tylko stracił na wartości rynkowej ale także utracił jakąkolwiek wartość funkcjonalną – wcześniej, choć uszkodzony nadawał się do zamieszkania - aktualnie nie nadaje się do użytkowania. W tej sytuacji zarzuty pozwanej, która wywodziła, iż powodowi należy się tylko odszkodowanie za zwiększenie przechyłu budynku są niezasadne. Prawdą jest, na co zwraca uwagę pozwana, iż już przed rokiem 2012 budynek był wychylony i ujawniały się tam szkody górnicze. Niemniej wychylenie i szkody nie były tego rodzaju aby uniemożliwiać zamieszkiwanie w budynku. Na skutek szkód będących przedmiotem niniejszego postępowania budynek nie może być już wykorzystywany ani zgodnie ze swoim przeznaczeniem, ani w jakikolwiek inny sposób, a więc stracił jakąkolwiek wartość użytkową. Jego naprawa tj. rektyfikacja i remont po dokonaniu rektyfikacji, są ekonomicznie nieuzasadnione. W tej sytuacji Sąd uznał, że należne powodowi odszkodowanie za uszkodzenie budynku mieszkalnego winno obejmować wartość odtworzeniową budynku, przy uwzględnieniu jego aktualnego stopnia z użycia z wyłączeniem następstw eksploatacji górniczej tj. 461.546 zł.

Jeżeli chodzi o budynek gospodarczy to jego wartość techniczna z uwagi na wiek tego budynku jest już zerowa. Nie oznacza to jednak, że jego uszkodzenie na skutek wpływów eksploatacji górniczej nie powoduje u powoda żadnej szkody majątkowej. Budynek miał wartość funkcjonalną, tzn. mimo swojego wieku był użytkowany i wykorzystywany zgodnie ze swoim przeznaczeniem. Mając jednak na względzie jego zerową wartość techniczną, a także fakt, że dokonywanie napraw nie jest uzasadnione ekonomicznie, Sąd przyjął iż należne odszkodowanie winno obejmować utratę wartości budynku jaka nastąpiła na skutek wychylenia tj. kwotę 9.205,- zł.

W tej sytuacji Sąd w oparciu o przepis art. 144 p.g.g. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 470. 751 zł (461.546+9.205) z ustawowymi odsetkami od dnia 21 kwietnia 2017r. (data złożenia pozwu) tj. zgodnie z żądaniem zgłoszonym w piśmie powoda z dnia 17 marca 2018r. (k.218), uznając, że wobec wcześniejszych wezwań do naprawienia szkody, w chwili wniesienia pozwu roszczenie było już wymagalne. O odsetkach orzeczono na zasadzie art. 481 k.c.

W pozostałej części dotyczącej zapłaty postępowanie umorzono wobec cofnięcia pozwu (art. 355 k.p.c.).

Okoliczność, że budynki znajdują się na skutek szkód górniczych w stanie technicznym zagrażającym bezpieczeństwu ich użytkowania, a ich remont z przyczyn ekonomicznych nie jest uzasadniony skutkowałą zasądzeniem odszkodowania za wartość techniczną budynku mieszkalnego i przechył budynku gospodarczego. Odszkodowanie to nie wyczerpuje jednak roszczeń majątkowych powoda związanych z doznaną szkodą, albowiem zgodnie z zasadami przyjętymi w prawie budowlanym na właścicielu nieruchomości spoczywa obowiązek usunięcia zagrożenia wynikającego ze stanu obiektów budowlanych, który to obowiązek w realiach niniejszej sprawy sprowadzać się będzie do rozbiórki tych obiektów. W tej sytuacji za zasadne Sąd uznał zgłoszone przez powoda żądanie naprawienia szkody w formie restytucji naturalnej w trybie art. 147 ust 1 p.g.g. poprzez nakazanie pozwanej dokonania tej rozbiórki.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o przepis art. 98 k.p.c., przyjmując iż powód (pomimo częściowego cofnięcia pozwu) utrzymał się z żądaniem w takim rozmiarze, że uzasadnionym jest obciążenie kosztami w całości pozwanej. Na koszty sądowe złożyły się opłata w wysokości 25.000,- zł oraz wynagrodzenie biegłego w łącznej kwocie 5.817,34 zł (k.155 i 208 akt). Koszty te do kwoty 3000,- zł zostały poniesione przez pozwaną w toku procesu w formie zaliczkowej (k. 58). W tej sytuacji na zasadzie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 27.817,34 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych. Koszty zastępstwa procesowego powoda ustalono w oparciu o przepis § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSO Łucja Oleksy-Miszczuk